

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи, доцент

 Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

« 30 » 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА
БІОБЕЗПЕКИ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 222 Медицина
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 1

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра гігієни та екології, фармакології
(назва кафедри)

Схвалено на засіданні кафедри гігієни та екології
Протокол №1 від «29» серпня 2024 року,
Завідувач кафедри гігієни та екології,
доктор медичних наук професор

Леонід ВЛАСИК

Схвалено на засіданні кафедри фармакології
Протокол № 2 від «30» серпня 2024 року,
Завідувач кафедри фармакології,
доктор медичних наук, професор

Ігор ЗАМОРСЬКИЙ

Схвалено на засіданні предметної
методичної комісії з дисциплін гігієнічного профілю
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 року,

Голова предметно-методичної комісії
з дисциплін гігієнічного профілю,
доктор медичних наук, професор

Святослав ДЕЙНЕКА

Чернівці, 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Гігієни та екології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Масікевич Андрій Юрійович – професор закладу вищої освіти кафедри гігієни та екології, доктор технічних наук, доцент; masikevych.a@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/hygiene/
Веб-сайт кафедри	http://hygiene.bsmu.edu.ua/
E-mail	hygiene@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Федьковича, 16
Контактний телефон	(0372) 52-63-77

Кафедра	Фармакології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Заморський Ігор Іванович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, zamorskii@bsmu.edu.ua ; Кишкан Інна Григорівна – доцент закладу вищої освіти кафедри фармакології, кандидат медичних наук, kishkaninna@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmakologiyi/
Веб-сайт кафедри	http://pharmacology.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Поповича, 15
Контактний телефон	+38 (0372) 3-52-62

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3,0
Загальна кількість годин	90
Лекції	20
Семінарські заняття	20
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Опис навчальної дисципліни (анотація). Відповідно до навчального плану, навчальна дисципліна «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» вивчається студентами першого року навчання разом з рядом базових дисциплін та інтегрується з відповідними їх програмами. У свою чергу, знання основних валеологічних принципів здорового способу життя, основ етичних та правових норм регулювання професійної поведінки медичних працівників створює засади для наступного вивчення студентом клінічних і гігієнічних дисциплін, передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь і знань з безпеки життєдіяльності; основ біоетики та біобезпеки у процесі подальшого вивчення. Навчальна дисципліна «БЕЗПЕКА

ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» складається з двох змістових модулів:

- «Безпека життєдіяльності»;
- «Основи біоетики та біобезпеки».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» є загальні закономірності виникнення небезпек, способи попередження та захисту від них, етичні та правові норми біомедичних досліджень та дотримання вимог біобезпеки.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- 4.1.1. Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-bdmu-2023.pdf>);
- 4.1.2. Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/Instruktsiya-shhodo-otsinyuvannya-YEKTS.pdf>);
- 4.1.3. Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- 4.1.4. Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- 4.1.5. Кодекс академічної доброчесності (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/polozhennya-pro-kodeks-akademichno%D1%97-obrochesnosti-290-adm.pdf>);
- 4.1.6. Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- 4.1.7. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- 4.1.8. Положення про порядок та умови обрання студентами вибірових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyv_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- 4.1.9. Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/pravila-vnutrishnogo-rozporyadku.pdf>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;

- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Філософія	Охорона праці в галузі
Історія медицини	Фізіологія
Біоорганічна та біологічна фізика	Мікробіологія, вірусологія та імунологія
Анатомія людини	Медичне право
Медична біологія та молекулярна біологія	Гігієна та екологія
Медична та біологічна фізика	Громадське здоров'я
Гістологія, цитологія та ембріологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» є:

- формування усвідомленого підходу до питання особистої безпеки людини і безпеки людей, що її оточують, матеріальних і моральних цінностей;
- вміння оцінювати потенційні небезпеки, визначати шлях надійного захисту від них;
- вивчення законів, принципів і правил регулювання професійної поведінки медичних працівників та дослідників, що сприяє безпеці використання нових медичних технологій і попереджає лікарів і вчених про неприпустимість нанесення шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому;
- формування поваги до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства;

- вміння не тільки ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, а й визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання;

- вміння заповнювати форму добровільної інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/о);

- вміння керуватися новими етичними принципами (тобто ноетикою) та діяти на основі етичних міркувань (мотивів) для запобігання глобальної екологічної кризи, яка може прийняти катастрофічний і незворотний характер.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» є:

- визначати основні принципи безпечної життєдіяльності людини;
- передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини;
- аналізувати й оцінювати небезпечні для життя людей їх здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.
- керуватися ноетикою та діяти на основі етичних міркувань для запобігання глобальної екологічної кризи, яка може прийняти катастрофічний і незворотний характер.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРІЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»:

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України дисципліна «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

- **інтегральна компетентність:**

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- **загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

- **спеціальні (фахові, предметні) компетентності:**

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»

Класифікація компетентностей за НРК	Знання ЗН1 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. ЗН2 Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Уміння/навички УМ1 Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур УМ2 Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких мультидисциплінарних контекстах УМ3 Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Комунікація К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються К2 Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність та автономія АВ1 Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів АВ2 Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів АВ3 Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
	Загальні компетентності			
	ЗК4	ЗН2	УМ2	К2
	Спеціальні (фахові) компетентності			
	ФК4	ЗН2	УМ2	К1
ФК17	ЗН2	УМ3	К1	АВ1
ФК24	ЗН1	УМ2	К1	АВ1

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки»:

ПРН	Спеціальні (фахові, предметні) результати навчання
ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 23	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.
ПРН 24	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

У результаті вивчення дисципліни «**БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ**» здобувач повинен:

8.1.Знати:

- основні принципи безпеки при забезпеченні нормальної життєдіяльності людини;
- норми біоетики і біобезпеки у своїй професійній діяльності.

8.2.Уміти:

- визначати негативні чинники навколишнього та виробничого середовища;
- аналізувати стан індивідуального та популяційного здоров'я певного контингенту;
- визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту;
- застосовувати моральні, етичні та фахові норми медичного працівника, керуватися принципами фахової субординації в різних галузях медицини в професійній діяльності;
- заповнювати форму добровільної інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/о);
- складати форму добровільної поінформованої згоди пацієнта при проведенні клінічного дослідження;
- керуватися морально-етичними принципами у ставленні до живої матерії, як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.

8.3.Демонструвати:

- уміння розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту;
- виявляти групи ризику, території ризику, час ризику, чинники ризику;
- проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції;
- вміння спілкуватися з колегами, хворими та їхніми родичами з урахуванням їх психологічних особливостей, сприяти створенню здорового психологічного клімату в медичному середовищі;
- розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин лікар – хворий.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки» відводиться 90 годин 3,0 кредити ЄКТС, 40 годин з яких складає аудиторна підготовка (у вигляді лекцій – 20 годин та семінарських занять – 20 годин і 50 годин – самостійна робота здобувача).

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень, форма навчання	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань: <u>22 «Охорона здоров'я»</u>	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність: <u>222 «Медицина»</u>	Рік підготовки (курс) - I
Змістових модулів – 2		

Загальна кількість годин – 90	<u>222 «Медицина»</u> (шифр і назва)	Семестр – I-II
		Лекції - 20 год.
Кількість аудиторних годин – 40	Рівень вищої освіти: <u>другий (магістерський) рівень</u>	Семінарські - 20 год.
Кількість годин самостійної роботи студента – 50	Форма навчання: <u>денна</u>	Самостійна робота - 50 год.
		Види контролю: поточний, підсумковий (залік)

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить (%): аудиторне навантаження – 44 %, самостійної роботи здобувача - 56 %.

СТРУКТУРОВАНІЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ

з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки» для здобувачів медичного та медико-фармацевтичного факультетів за спеціальністю 222 Медицина

Денна форма	Кількість годин, у тому числі				Рік навчання, семестр	Вид Контролю
	Всього годин/кредити	Аудиторних		СРС		
		Лекції	Семінарсь-кі заняття			
	90 / 3	20	20	50		
Модуль 1 Змістовий модуль 1-й	45	10	10	25	1-й, I-II	проміжний контроль
Модуль 1 Змістовий модуль 2-й	45	10	10	25	1-й, I-II	проміжний контроль, підсумковий контроль (залік)

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» структурована на 1 модуль, до складу якого входять 2 блоки змістових модулів.

МОДУЛЬ 1 «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Змістовий модуль 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Конкретні цілі змістового модулю:

- засвоїти основні принципи безпеки при забезпеченні нормальної життєдіяльності людини;
- вирізняти взаємозв'язки між станом здоров'я та впливом шкідливих і небезпечних чинників;
- передбачати негативні наслідки впливу небезпечних чинників на організм людини.

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.

Предмет «Безпека життєдіяльності. Основні завдання предмета. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.

Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних чинників стосовно здоров'я людини.

Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності.

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Тема 2. ЛЮДИНА В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА –ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ».

Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Чинники, що забезпечують здоров'я людини.

Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.

Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці чинників системи «людина - середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.

Психологічні чинники, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму. Залежність стану організму від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.

Тема 3. ЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА — ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ».

Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.

Класифікація і характеристика негативних чинників зовнішнього середовища людини. Фізичні негативні чинники. Негативні чинники енергетичного походження. Хімічні негативні чинники. Біологічні антропогенні негативні чинники. Психофізичні негативні чинники. Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини.

Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.

Тема 4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.

Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.

Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини. Чинники, що забезпечують стабільність здоров'я. Чинники ризику та групи ризику.

Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах та його визначальні пріоритети у контексті глобальних цілей сталого розвитку. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.

Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.

Тема 5. БЕЗПЕКА ХАРЧУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.

Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів. Харчові добавки як можливі забруднювачі.

Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ

Конкретні цілі змістового модулю:

- дотримуватись норм біоетики і біобезпеки у своїй професійній діяльності;
- демонструвати вміння спілкуватися з колегами, хворими та їхніми родичами з урахуванням їх психологічних особливостей, сприяти створенню здорового психологічного клімату в медичному середовищі;
- застосовувати моральні, етичні та фахові норми медичного працівника, керуватися принципами фахової субординації в різних галузях медицини в професійній діяльності;
- демонструвати розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин лікар – хворий;
- заповнювати форму добровільної інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/о);
- складати форму добровільної поінформованої згоди пацієнта при проведенні клінічного дослідження;
- керуватися морально-етичними принципами у ставленні до живої матерії, як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.

Тема 6. БІОЕТИКА В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ.

Предмет, завдання та принципи біомедичної етики. Поняття про нооетику. Етичні комітети, як гарант безпечності експертних інституцій. Нормативно-правова база, порядок роботи і склад центральних і локальних біоетичних комітетів.

Національні та міжнародні біоетичні нормативні документи, що регулюють морально-етичну, професійну та правову діяльність медичного персоналу і забезпечують права людини. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. з подальшими змінами.

Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Моделі стосунків між лікарем і

пацієнтом. Принципи конфіденційності та поінформованої згоди пацієнта, порядок його оформлення. Форма первинної облікової документації № 003-6/о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення».

Тема 7. БІОЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, БІОБЕЗПЕКА КЛІНІЧНИХ ВИПРОБУВАНЬ. МЕДИКО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ МЕДИЦИНИ З ФАРМАЦІЄЮ.

Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів та нових медичних технологій. Світові та національні нормативно-правові документи, що регламентують їх проведення. Порядок біоетичної експертизи матеріалів клінічних досліджень. Поняття про GCP та GPP. Біоетичні аспекти доклінічних досліджень.

Етичний погляд на використання тварин у наукових пошуках та навчальному процесі. Види та роль альтернативних технологій (математичне моделювання, комп'ютерні технології) у проведенні наукових досліджень. Біобезпека застосування лікарських засобів. Наказ МОЗ України №944 від 14.12.2009 р.

Система фармакологічного нагляду в Україні. Біоетичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Медико-правові тенденції використання рекламної інформації в медицині та фармації.

Тема 8. БІОЕТИЧНІ, ПРАВОВІ ТА МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦІННОСТІ ЖИТТЯ, ЗДОРОВ'Я ТА РЕПРОДУКЦІЇ ЛЮДИНИ. ПРОБЛЕМА ЕВТАНАЗІЇ ТА СУЇЦИДУ В КОНТЕКСТІ БІОЕТИКИ.

Вартість життя та здоров'я людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Критерії смерті. Біоетичні аспекти самогубства та вбивства. Евтаназія, визначення, види та їх біоетична оцінка. Роль служби екстреної психологічної допомоги.

Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Парамедикаментозні побічні реакції.

Медико-етичні, соціальні, правові проблеми та біобезпека репродукції людини, контрацепція та природні методи планування сім'ї. Біоетичні проблеми планування сім'ї та використання донорського матеріалу в репродукції. Медико-етична та правова оцінка штучного абортів.

Тема 9. БІОЕТИЧНІ, ЕТИКО-ПРАВОВІ ТА МОРАЛЬНІ ПРИНЦИПИ СУЧАСНИХ ГЕННО-ІНЖЕНЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ. МЕДИЧНІ АСПЕКТИ БІОЕТИКИ ПРИ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДАХ.

Основи біоетичної оцінки сучасних генетичних технологій. Біоетичні аспекти та біобезпека в хірургії, трансплантології, трансфузіології. Донорство органів, використання стовбурових клітин.

Біоетичні, правові, соціальні проблеми медичної генетики, генної інженерії і генної терапії, генетичних репродуктивних технологій. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.

Етичні, правові та соціальні аспекти і біобезпека пренатальної діагностики, та популяційних скринінгових досліджень. Біоетичні проблеми неонатології і педіатричної практики. Особливості проведення педіатричних клінічних досліджень.

Біомедична етика в профілактиці та лікуванні психосоматичної патології. Біоетичні проблеми алкоголізму, вживання наркотиків та куріння, паліативної медицини.

Тема 10. БІОЕТИЧНІ, МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ІНФЕКЦІЙНИМ ХВОРИМ. БІОТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНОЇ БІОБЕЗПЕКИ.

Медико-етичні та правові проблеми та біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих, осіб з туберкульозом, венеричними, інфекційними та іншими контагіозними хворобами.

Медико-етичні проблеми біотероризму, як найбільш небезпечного виду тероризму. Критерії потенційної небезпеки біологічних агентів. Категорії біологічних агентів за ступенем загрози для мирного населення.

Основи біологічної безпеки в Україні. Основні стратегічні принципи протидії біологічного тероризму та заходи захисту населення. Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами.

Підсумковий контроль.

10. СРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				СРС	Індив роб.
	Усього	у тому числі				
		Аудиторні				
		Лекції	Практ. заняття	Семінар. заняття		
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ						
<i>Змістовий модуль 1 «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»</i>						
1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	8	2	-	2	4	
2. Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	8	2	-	2	4	
3. Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	9	2	-	2	5	
4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	9	2	-	2	5	
5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	11	2	-	2	7	
Разом за змістовим модулем 1	45	10	-	10	25	
<i>Змістовий модуль 2. «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»</i>						
1. Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.	8	2	-	2	4	
2. Біоетичні та правові аспекти наукових досліджень. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією.	9	2	-	2	5	

3. Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я та репродукції людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики.	10	2	-	2	6	
4. Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій, трансплантології. Медичні аспекти біоетики при психосоматичних розладах.	9	2	-	2	5	
5. Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки.	9	2	-	2	5	
Разом за змістовим модулем 2	45	10	-	10	25	
Усього годин	90	20	-	20	50	

11.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1 «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»		10
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2
2.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
3.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
4.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	2
5.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини	2
Змістовий модуль 2 «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»		10
6.	Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.	2
7.	Біоетичні та правові аспекти доклінічних, клінічних і постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією.	2
8.	Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я та репродукції людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці.	2
9.	Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних і репродуктивних технологій, трансплантології і трансфузіології. Медичні аспекти біоетики при психосоматичних розладах.	2
10.	Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.	2
Усього годин:		20

12.ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1 «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»		10
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2
2.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
3.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
4.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	2
5.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини	2
Змістовий модуль 2 «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»		10
6.	Біоетика в національній системі охорони здоров'я України. Принципи та правила біоетики.	2
7.	Біоетичні та правові аспекти доклінічних, клінічних і постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні.	2
8.	Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я та репродукції людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики.	2
9.	Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій, трансплантології. Медичні аспекти біоетики в перинатології, педіатрії та при психосоматичних розладах.	2
10.	Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.	2

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента – одна з організаційних форм навчання, що регламентується робочим навчальним планом і виконується студентом самостійно поза межами аудиторних занять. Основними видами самостійної роботи є:

- передаудиторна підготовка до семінарських занять;
- самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять;
- опрацювання додаткової літератури;
- підготовка доповідей для виступу з повідомленнями на семінарських заняттях;
- підготовка до підсумкового контролю.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид контролю
1.	Передаудиторна підготовка до практичних занять (теоретична підготовка та опрацювання тематичних тестів і ситуаційних задач) за планом семінарських занять з навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»	20	Поточний контроль на семінарських заняттях
2.	Індивідуальна робота (підготовка реферату, виступу, презентації) за темами • Надзвичайні ситуації мирного та військового часу.	20	Виступ на семінарських заняттях із рефератом, презентацією

	• Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи. • Механізм шкідливого впливу алкоголю, тютюнопаління та наркотиків на організм людини. • Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами • Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника • Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом в сучасній медицині • Біоетичні та правові проблеми співіснування «традиційної» (наукової) та «нетрадиційної» медицини. • Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин. • Система фармаконагляду в Україні як основа для проведення постмаркетингових досліджень.		
3.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	10	повідомлення на семінарських заняттях. Підсумковий контроль
	Разом	50,0	

14.ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ:

(презентації, доповіді, реферати)

1. Правові аспекти безпеки життєдіяльності людини, біоетики та біобезпеки
2. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення
3. Здоровий спосіб життя та профілактика шкідливих звичок, наркоманії та токсикоманії
4. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини
5. Харчові добавки як можливі забруднювачі
6. Біоетика використання стовбурових клітин: нехтування моральними цінностями чи погляд в майбутнє?
7. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.
8. Наукові основи функціонування системи індикації біологічних патогенних агентів.
9. Біотероризм, як найбільш небезпечний вид тероризму. Стратегічні принципи протидії біологічного тероризму та заходи захисту населення.

15.ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

1. Термін «Безпека життєдіяльності», його тлумачення.
2. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.
3. Поняття про ризик та керування ним. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.
4. Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
5. Основи керування та системний аналіз безпеки життєдіяльності.
6. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

7. Людина як біоенергетична система. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.
8. Роль функціональних систем організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.
9. Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи «людина - середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.
10. Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму.
11. Залежність стану організму людини від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.
12. Поняття про зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.
13. Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішнього середовища людини.
14. Методи і засоби захисту людини від негативних факторів зовнішнього середовища.
15. Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.
16. Поняття про здоров'я людини як медико-біологічну та соціальну категорію та його духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти.
17. Поняття про здоров'я і патологію. Поняття про валеологію та санологію, визначення, сутність і предмет їх вивчення.
18. Індивідуальне здоров'я людини, його показники та фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.
19. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровлення та загартування організму.
20. Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків як особиста та суспільна небезпека при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.
21. Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів та добавок.
22. Вплив пестицидів, стимуляторів росту та інших хімічних речовин, що застосовуються в сільському господарстві, на здоров'я людини.
23. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.
24. Токсичні речовини у продуктах харчування. Методика зменшення їх кількості у харчових продуктах.
25. Перелік професійних шкідливостей при виконанні професійних обов'язків медичних працівників. Особливості паліативної та хоспісної допомоги хворим.
26. Поняття про значення ВІЛ-інфекції та захворювання на СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого до організму медичного працівника.
27. Поняття про «виробничу аварію» та профілактичні заходи. Антиретровірусна програма.
28. Визначення, предмет, завдання, принципи та історія розвитку біомедичної етики. Поняття про ноетику. Принципи та правила біоетики.
29. Біоетика та етичні комітети в національній системі охорони здоров'я в Україні та інших країн. Порядок роботи і склад центральних і локальних біоетичних комітетів. Нормативні документи, що регламентують роботу етичних комітетів.
30. Національні та міжнародні біоетичні нормативні документи, що регулюють морально-етичну, професійну та правову діяльність медичного персоналу і забезпечують права людини. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. з подальшими змінами.
31. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря та правила біоетики. Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом. Роль сім'ї хворого в прийнятті медичних рішень.
32. Принципи правдивості, поінформованої згоди пацієнта, конфіденційності. Порядок оформлення поінформованої згоди пацієнта.
33. Пацієнти зі зниженою автономією. Нормативно-правовий порядок підписування поінформованої

згоди для пацієнтів зі зниженою автономією.

34. Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів та нових медичних технологій. Світові та національні нормативно-правові документи, що регламентують їх проведення.
35. Етика досліджень, що здійснюються на людині та біоетичні проблеми клінічних досліджень і запровадження у практику нових лікарських засобів. Нормативні документи, що регламентують проведення клінічних досліджень.
36. Порядок біоетичної експертизи матеріалів клінічних досліджень. Уразливі категорії випробуваних та поняття про незацікавленого свідка. Поняття про GCP.
37. Біоетичні аспекти та біобезпека науково-дослідної роботи: експеримент та клінічні дослідження. Біоетичні аспекти доклінічних досліджень.
38. Види та роль альтернативних технологій (математичне моделювання, комп'ютерні технології) у проведенні доклінічних і клінічних випробувань. Етичний погляд на використання тварин у наукових пошуках та навчальному процесі. Наказ МОЗ України № 944 від 14.12.2009 р.
39. Біобезпека застосування лікарських засобів. Система фармакологічного нагляду в Україні. Моніторинг та запобігання побічній дії ліків.
40. Етичні аспекти організації постмаркетингових досліджень лікарських засобів.
41. Біоетичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні аспекти фармакотерапії. Поняття про GPP. Етичні критерії підприємництва. Етика бізнесу у фармації.
42. Біоетичні та правові проблеми реклами в медицині та фармації. Особливості рекламної інформації для лікарів та етичні аспекти роботи медичних представників фармацевтичних фірм.
43. Вартість життя та здоров'я людини. Біологічний та антропологічний статус ембріону людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті.
44. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Критерії смерті. Біоетичні аспекти самогубства та вбивства. Проблема суїциду за сприянням лікаря. Евтаназія, визначення, види та їх біоетична оцінка. Роль служби екстреної психологічної допомоги.
45. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній
46. Біоетичні проблеми планування сім'ї та використання донорського матеріалу в репродукції. Медико-етична та правова оцінка штучного аборту.
47. Біоетичні аспекти та біобезпека в хірургії, трансплантології, трансфузіології. Донорство, забір та дарунок органів, використання стовбурових клітин.
48. Біоетичні, правові, соціальні проблеми та біобезпека медичної генетики, генної інженерії і генної терапії, генетичних репродуктивних технологій модифікацій природи людини і тварин. Медико-етичні проблеми клонування тварин і людини.
49. Етичні, правові та соціальні аспекти і біобезпека пренатальної діагностики, та популяційних скринінгових досліджень. Біоетичні проблеми неонатології і педіатричної практики. Особливості проведення педіатричних клінічних досліджень.
50. Біомедична етика та деонтологія в профілактиці та лікуванні психосоматичної патології. Біоетичні проблеми алкоголізму, вживання наркотиків та куріння, паліативної медицини. Профілактика, реабілітація та ресоціалізація.
51. Медико-етичні та правові проблеми та біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих, осіб з туберкульозом, венеричними, інфекційними та іншими контагіозними хворобами.
52. Медико-етичні проблеми біотероризму, як найбільш небезпечного виду тероризму. Критерії потенційної небезпеки біологічних агентів. Категорії біологічних агентів за ступенем загрози для мирного населення.
53. Основи біологічної безпеки в Україні. Основні стратегічні принципи протидії біологічного тероризму та заходи захисту населення. Біобезпеката поводження з генетично модифікованими організмами.
54. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка. Арчі Кокран – засновник

доказової медицини.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ

ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (не передбачено навчальним планом)

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

17.1. При оцінюванні знань здобувачів використовуються стандартизовані методи контролю:

- усна співбесіда;
- письмове та комп'ютерне тестування;
- вирішення ситуаційних задач.

17.2. Форми контролю

Контроль успішності та якості підготовки студентів розподіляється на поточний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті у вигляді усного опитування, розв'язуванні ситуаційних задач, тестового контролю.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль підготовки студентів з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпек» здійснюється після закінчення вивчення дисципліни на останньому практичному занятті у вигляді заліку. Вивчення навчальної дисципліни не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку.

Здобувач отримує оцінку *«зараховано»*, якщо він виконав всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідав всі навчальні заняття – лекції, семінарські заняття, визначені тематичним планом з відповідної дисципліни (при наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював), набрав загальну кількість балів при вивченні навчальної дисципліни *не менше, ніж 120*.

Здобувач отримує оцінку *«не зараховано»*, якщо має невідпрацьовані пропуски навчальних занять (семінарських та лекцій) і кількість балів за поточний контроль менша ніж мінімальна.

Оцінка «зараховано» і «не зараховано» вноситься викладачем до залікової відомості (Форма № Н-5. 03-3), «Індивідуального навчального плану», «Журналу обліку відвідувань та успішності» та «Залікової книжки».

Залікова відомість надається до деканату в день проведення заліку або наступного дня.

Здобувачу, який отримав оцінку «не зараховано» декан факультету видає направлення на ліквідацію академічної заборгованості з дисципліни.

Отримання оцінки «зараховано» з семестрових дисциплін, викладання яких закінчується заліком, є обов'язковою умовою переводу студента на наступний семестр (рік) навчання.

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» – $20 \text{ балів} \times 10 \text{ тем} = 200$.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» – $12 \text{ балів} \times 10 \text{ тем} = 120$. Отримання мінімальної кількості балів (120) за модуль є обов'язковою умовою для виставлення оцінки «зараховано».

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточне оцінювання здобувачів з відповідних тем проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Окрема оцінка в балах за самостійну та індивідуальну роботу не виставляється, а враховується при виставленні підсумкової оцінки за кожне заняття.

Визначення кількості балів, яку здобувач набрав із дисципліни

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Кількість балів, яку здобувач набрав з дисципліни, визначається як сума балів з поточної успішності з усіх змістових модулів (модуль 1 та 2).

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» – $20 \text{ балів} \times 10 \text{ тем} = 200$.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» – $12 \text{ балів} \times 10 \text{ тем} = 120$. Отримання мінімальної кількості балів (120) за модуль є обов'язковою умовою для виставлення оцінки «зараховано».

Відмітка «зараховано» або «не зараховано» та кількість балів яку набрав здобувач з дисципліни вноситься екзаменатором до Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності здобувача», «Індивідуального навчального плану здобувача».

Критерії оцінювання здобувачів при вивченні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки»:

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові завдання і клінічні задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі тестові завдання та клінічні задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найтяжчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Перерахунок поточної успішності здобувачів при вивченні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки»

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних тем практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	2 (№№ 1-2)	10	20	15	12	0	-	120

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Основна (базова)

- 1.Бобирьов, В. М.Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. / В.М. Бобирьов, О.М. Важничка, Т.О. Дев'яткіна. - Вінниця : Нова кн., 2012. - 246 с.
- 2.Луценко Р. В.Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / Р.В.Луценко, Е.Г.Колот, В.М.Бобирьов; Українська медична стоматологічна академія. – Полтава: УМСА, 2015. – 175 с.
- 3.Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.
- 4.Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності: підручник.2-у видання. К.:Центр учбової літератури, 2020. – 448 с.
- 5.Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник. Друге видання підручника. / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний. – Київ: Каравела, 2021. – 268 с.

19.2. Допоміжна

1. Москаленко В.Ф. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф.Москаленко, М.В.Попов. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 218 с.
2. Зеркалов Д.В. Безпека праці в медичних закладах. Довідковий посібник. — К.: Основа, 2011. 695 с.
3. Масікевич Ю.Г. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / [Ю.Г. Масікевич, О.М. Жуковський, І.Д. Візнюк, Т.І. Грачова, Т.І. Кметь, О.В. Кушнір].- Чернівці: БДМУ, 2017. 111 с.
4. Практикум з безпеки життєдіяльності: навчальний посібник / Пістун І.П., Кочубей В.І. К.: Університетська книга, 2023. 352 с.
5. Безпека праці в надзвичайних умовах:навчально-методичний посібник /В.Ф. Райко, О.Г. Янчик, Ю.Г. Масікевич, А.Ю. Масікевич та ін.-Харків: Факт, 2024. 296 с.

19.3. Інформаційні інтернет ресурси

1. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>.
2. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
4. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.
5. Біоетика <http://www.sham.com.ua>.

19.4. Нормативно-правові акти

1. Конституція України із змінами, внесеними Законами України від 8 грудня 2004 року N

2222-IV, від 1 лютого 2011 року N 2952-VI, від 19 вересня 2013 року N 586-VII, від 21 лютого 2014 року N742-VII, від 2 червня 2016 року N 1401-VIII, від 07 лютого 2019 року, N 2680-VIII <http://www.president.gov.ua>.

2. «Кодекс цивільного захисту України» (02.10.2012 № 5403-VI), із змінами, внесеними згідно із Законами № 720-IX, від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408; № 2750-IX від 16.11.2022 <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетичномодифікованих організмів».- № 1103-V від 31 травня 2007 року, м. Київ /Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, №35, ст.484;(Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1804-VI (1804-17) від 19.01.2010, ВВР, 2010, № 9, ст.90)/zakon.rada.gov.ua

4. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (Закон від 18.01.2001 № 2245-III, із змінами, внесеними згідно із Законом №1193-VI від 9.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873, ВВР, 2021, № 42, ст.343, ВВР, 2022) <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційний захист» (08.02.1995 № 39/95-ВР із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408; №2762-IX від 16.11.2022), <http://zakon.rada.gov.ua>

6. Закон «Про подолання туберкульозу в Україні» від 14.07.2023 N 3269-IX.

7. Наказ МОЗ України від 23.09.2009 р. №690 «Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики».

8. Рішення Ради національної безпеки і оборони України № 220/2009 від 06.04.2009 «Про біологічну безпеку України».

20.УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Масікевич А.Ю., професор закладу вищої освіти кафедри гігієни та екології, доктор технічних наук, доцент;

Жуковський О.М., доцент закладу вищої освіти кафедри гігієни та екології; кандидат медичних наук, доцент;

Заморський І.І., , завідувач кафедри фармакології; доктор медичних наук, професор закладу вищої освіти;

Кишкан І.Г., доцент закладу вищої освіти кафедри фармакології, кандидат медичних наук, доцент.